

Planprogram: Kommunedelplan for Landbruk i Fredrikstad kommune

Høringsutkast

Fastsatt i formannskapet xx.xx.xxxx

Innhold

1. Bakgrunn og formål	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Formål med planarbeidet	3
1.3 Formål med planprogrammet	3
1.4 Overordnede føringer	3
2. Planprosess, medvirkning og organisering av planarbeidet	5
2.1 Planprosessen	5
2.2 Medvirkning	5
2.3 Planlagt fremdrift	6
2.4 Organisering av arbeidet	6
3. Oppbygging av planen	7
3.1 Innhold	7
3.2 Viktige tema	7
<i>Økt matproduksjon</i>	7
<i>Økt næringsutvikling innenfor landbruket</i>	7
<i>Kulturlandskap og kulturminner</i>	8
<i>Klima, energi og forurensning</i>	8
<i>Friluftsliv og folkehelse</i>	8

1. Bakgrunn og formål

1.1 Bakgrunn

Gjeldende landbruksplan for Fredrikstad ble vedtatt av Bystyret i 2011. Den er en rullering av temaplan for landbruk som første gang ble vedtatt av Bystyret i 2008. Det ble samtidig bestemt at den skulle rulleres parallelt med kommuneplanen for å samordne planene.

Bystyret vedtok å endre landbruksplanen til kommunedelplan, ved behandling av strategiplan for 2016-19. Det er derfor første gang det utarbeides egen kommunedelplan for landbruk i Fredrikstad kommune.

Dette planprogrammet angir den videre planprosessen for arbeidet med *Kommunedelplan for landbruk i Fredrikstad kommune*.

1.2 Formål med planarbeidet

Landbruksplanen skal bidra til bevissthet og kunnskap om nasjonale, regionale og kommunale føringer som gjelder for landbrukspolitikken, samt kunnskap om juridiske rammebetingelser og økonomiske virkemidler. Med dette som grunnlag skal planen foreslå kommunens mål og strategier for landbruksforvaltningen i Fredrikstad kommune. Den skal gi rammer og retningslinjer slik at politikere og saksbehandlere har et styringsverktøy i behandling av landbruksrelaterte saker, og sikre en bærekraftig disponering av jordbruksarealer.

Planen skal behandles som en tematisk kommunedelplan jf. plan- og bygningsloven § 11-1. Kommunedelplanen vil presentere prioriteringer innenfor lov- og tilskuddsforvaltning. Den vil også gå nærmere inn på landbruket som næring, og vil foreslå strategier for å opprettholde og utvikle landbruket i kommunen.

1.3 Formål med planprogrammet

Formålet med planprogrammet er å presentere en oversikt over det foreliggende planarbeidet og å etablere en god forankring før prosessen starter, samt å skape grunnlag for engasjement på et tidlig stadium. Her skal det avklares hvilke spørsmål planarbeidet skal fokusere på, og hvordan arbeidet med rullering av landbruksplanen skal gjennomføres. Plan- og bygningsloven §§ 4-1 og 11-13 stiller krav til prosess og høring av planprogram. §§ 11-14 og 11-15 gir bestemmelser for hvordan høringsprosessen skal gjennomføres, og hvem som har vedtakskompetansen for selve kommunedelplanen.

1.4 Overordnede føringer

Gjeldende landbruksplan for Fredrikstad ble vedtatt av Bystyret i 2011. Siden den gang har det kommet ny landbruksmelding, *Landbruks- og matpolitikken – velkommen til bords* (St. meld.9 (2011-2012)) og melding om landbruksbasert næring, *Garden som ressurs – marknaden som mål – vekst og gründerskap innan landbruksbaserte næringer* (St.meld.nr.31 (2014-2015)), som begge har stor betydning for landbruket. Nye føringer for tilskudd og tilskuddsforvaltning på regionalt og kommunalt nivå bidrar også til behovet for en rullering av landbruksplanen. I de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging belyses viktigheten av landbruk og utmarksressursene for mat og planteproduksjon, bosetting og kulturlandskap. Det presiseres videre at under tre prosent av Norges totalareal er dyrket jord og at det derfor er viktig å ta vare på god matjord samtidig som jordvernet balanseres mot storsamfunnets øvrige behov. Fylkesplanen Østfold

mot 2050 belyser hvor viktig landbruket er for blant annet næringsutvikling, miljø og klima. Den setter fokus på jordvern i føringene for arealbruk.

Fredrikstad kommune har vedtatt å rullere samfunnsdelen og arealdelen i kommuneplanen i løpet av 2018. Det er viktig for landbruksforvaltningen i Fredrikstad at det utarbeides en landbruksplan parallelt med disse rulleringene for å ivareta landbrukets verdier og interesser. Det er også vedtatt å lage en egen kommunedelplan for naturmangfold, en kommunedelplan for kulturminner og kommunedelplan idrett, fysisk aktivitet, friluftsliv og marka siden landbruksplanen ble vedtatt i 2011. De er alle tre under utarbeidelse og skal henholdsvis være ferdig i 2017 og 2018. Alle de tre planene vil være relevante for arbeidet med ny landbruksplan. Næringsplanen i kommunen skal rulleres i løpet av 2018. Her bør landbruksbaserte næringer være interessant som en bidragsyter for næringsutviklingen i kommunen.

2. Planprosess, medvirkning og organisering av planarbeidet

2.1 Planprosessen

Varsel om oppstart av arbeidet med kommunedelplanen for landbruk gjøres samtidig med at planprogrammet legges ut til offentlig ettersyn. Planoppstart vil bli kunngjort på kommunens hjemmesider og i lokalavisen.

Innspill til planprogrammet kan blant annet omfatte forslag til spørsmål som bør utredes i det forestående planarbeidet. Innspill kan også omfatte synspunkt som går på planprosessen og muligheten til medvirkning. Planprogrammet behandles av KMU (kultur- og miljøutvalget), før det endelig fastsettes av formannskapet. Når planprogrammet er fastsatt begynner arbeidet med selve planen.

Etter en lengre fase med kartlegging, medvirkning og samråd med berørte myndigheter utarbeides et planforslag.

Planforslaget sendes deretter på høring og legges ut til offentlig ettersyn. Innspill vurderes og planforslaget bearbeides. Hvis bearbeidingen fører til vesentlige endringer i planforslaget må det legges ut til nytt offentlig ettersyn. Den endelige kommunedelplanen for landbruk i Fredrikstad vedtas av Bystyret.

2.2 Medvirkning

Det vil være viktig å involvere landbruksnæringen i planprosessen. Her vil det være naturlig å samarbeide med faglagene innenfor landbruket i kommunen, som bondelagene, skogeierlaget, samt ulike interesseorganisasjoner og ressurspersoner. Det vil også være viktig å få innspill fra brukere, potensielle brukere eller kunder knyttet til virksomheter på gårdene, brukere av skog og kulturlandskapet osv.

Ved planoppstart kunngjøres en melding på kommunens hjemmesider og i lokalavisen. Aktuelle interesseorganisasjoner, bygdelag og andre relevante lag og foreninger vil få særskilt varsel om planarbeidet. Forslaget skal sendes til statlige og regionale myndigheter, offentlige organer, private organisasjoner og institusjoner som blir berørt av forslaget, til uttalelse innen en fastsatt frist. Kommunen vil ta i bruk sosiale medier for innspill i selve planfasen.

Det legges opp til et dialogmøte når planprogrammet er ute til høring. I dette møtet vil det være mulig å gi innspill til planprogrammet.

Fylkesmannen i Østfold sin landbruksavdeling og Østfold fylkeskommunens klima, vann og landbruksseksjon vil være sentrale instanser i arbeidet.

Det legges opp til en bred medvirkning internt i kommunen for å innarbeide rutiner og å heve kommunens kompetanse på landbruksforvaltning.

2.3 Planlagt fremdrift

Tabellen under viser forventet fremdrift:

PROSESS	FORVENTET FREMDRIFT
Utkast til planprogram utarbeides	August-oktober 2016
Politisk behandling av utkast til planprogram med endelig vedtak i Bystyret, via kultur- og miljøutvalget (KMU) og formannskapet.	KMU – 23.11.2016 Formannskapet – 24.11.2016 Bystyret – 8.12.2016
Vedtak om varsel om planoppstart og forslag til planprogram legges ut til offentlig høring	8.12.2016
Høringsperiode - forslag til planprogram	8.12.2016 – 26.1.2017
Fastsetting av planprogram i formannskapet	Februar - mars 2017
Utvikling av planforslag	Mars-November 2017
Offentlig ettersyn	November-Desember 2017
Sluttbehandling	Desember-Februar 2018

2.4 Organisering av arbeidet

Det foreslås å legge ansvaret for gjennomføring av planarbeidet til virksomhetsleder i miljø og landbruk. Utarbeidelse av selve planen vil forestås av en prosjektleder i miljø og landbruk. Prosjektleder vil knytte kontakt med en referansegruppe bestående av representanter fra Østfold fylkeskommune, Fylkesmannen i Østfold, aktuelle interesseorganisasjoner og fagpersoner innen landbruk. Referansegruppen vil møtes jevnlig ved behov i planarbeidet. I løpet av planarbeidet vil ulike interesseorganisasjoner, interne virksomheter og en arbeidsgruppe inviteres inn. De vil involveres etter behov ut i fra de ulike tema og hvilken prosess planarbeidet befinner seg i.

3. Oppbygging av planen

3.1 Innhold

Planen skal utarbeides som en strategisk plan med en tidshorisont på 8 år (2018-2026) gjeldende fra det tidspunkt planen vedtas. Planen vil ta for seg de viktigste satsningsområdene og utfordringene for landbruket i kommunen. Hovedfokus i planen vil være jordvern, som vil være viktig for alle hovedtemaene som er foreslått. Hvorvidt det skal opprettes en egen vernegrense for dyrkamark i Fredrikstad kommune vil vurderes gjennom planarbeidet. Det definerte kjerneområde for landbruk (temakart fra 2008) vil være grunnlag for det videre arbeidet.

Et særlig viktig satsingsområde vil være hvordan matproduksjonen i kommunen kan økes, jf. målene i landbruksmeldingen (St. meld.9 (2011-2012)). Planen skal ta hensyn til utfordringene klimaendringene innebærer for landbrukets ulike produksjonsformer, blant annet i form av våtere somre og mer ustabile vintre. Den må også ta hensyn til de miljøutfordringer som kan oppstå innenfor landbruket. Skogbrukets rolle i karbonregnskapet bør synliggjøres, og konklusjonene av dette bør inngå i kommunens klimapolitikk. Planen skal legge til rette for vekst og gründerskap innen landbruksbaserte næringer. Den skal synliggjøre behovet for samhandling med andre samfunnsinteresser, og synliggjøre verdien av landbruksarealene. Den utarbeides med basis i statlige føringer gitt for landbruket, samt regionale og kommunale planer og føringer.

Planarbeidet skal beskrive utviklingen i landbruket siden forrige plan, komme frem til nye målsettinger og utfordringer, og deretter anbefale mulige nye satsningsområder og konkrete tiltak for å nå målsettingene.

3.2 Viktige tema

Økt matproduksjon

Landbruksmeldingen (St. meld. 9 (2011-2012)) vektlegger behovet for at matproduksjonen økes i tråd med befolkningsveksten. Utviklingen i Fredrikstad har de siste årene vært at aktive bønder avvikler driften, og leier ut arealene som tilleggsjord til bruk i drift. Jordloven inneholder bestemmelser som skal sikre at landbruksjord holdes i hevd, også ved bortleie. Det er likevel indikasjoner på at større driftsenheter resulterer i mindre effektiv utnyttelse av arealene. Planen bør trekke opp en strategi for hvordan det kan sikres en mer effektiv utnyttelse av landbruksarealene i kommunen, med fokus på økt matproduksjon. Dette illustreres ved tematkart som viser i hvilken grad kommunens arealer er egnet for jordbruksproduksjon.

Økt næringsutvikling innenfor landbruket

Planen skal gi en situasjonsbeskrivelse og fungere som en handlingsplan for landbruket og landbrukstilknyttet næringsvirksomhet. Dette vil dermed omfatte både tradisjonell landbruksaktivitet, og ulike tilleggsnæringer som "Inn på tunet", andelslandbruk, gårdsutsalg, bygdesager, etc.

Planen skal ta inn over seg regjeringens mål om å satse på alternativ næringsutvikling for å gi grunnlag for en mer fremtidsrettet landbruksproduksjon over hele landet.

Kulturlandskap og kulturminner

Kulturlandskapet er et viktig landskapselement, og et levende kulturlandskap har stor bevaringsverdi og har betydning for både estetikk, folkehelse, og biologisk mangfold. Landbruket og kulturlandskapet er knyttet uløselig sammen. Landbruksplanen bør synliggjøre dette forholdet, og tegne opp strategier for ivaretagelse og videreutvikling av kulturlandskapet. Mange av kulturminnene i kommunen ligger på private landbrukseiendommer. Det er en viktig utfordring å sikre at disse kulturminnene blir ivaretatt og skjøttet. Innenfor dette temaet skal landbruksplanen samkjøres med ny kulturminneplan for kommunen.

Klima, energi og forurensning

Landbrukets utfordringer i forbindelse med avrenning, klimautslipp og karbonopptak bør synliggjøres sammen med aktuelle mottiltak. Det bør vises til hvordan dette avbøtes gjennom lovverk og statlige, regionale, og kommunale ordninger. Klima og energiplan for Fredrikstad kommune skal rulleres i 2017-2018. Landbruksplanen vil samkjøres så langt det lar seg gjøre tidsmessig med denne planen. Ut over dette vil gjeldende klima- og energiplan bli benyttet som grunnlagsmateriale for landbruksplanen.

Friluftsliv og folkehelse

Skogen og kulturlandskapet utgjør en viktig arena for friluftsliv og idrett. Landbruksplanen bør vurdere dette, og synliggjøre landbruksarealenes betydning for folkehelsen i kommunen. Den bør også ta opp de interessekonfliktene som kan oppstå mellom idrett/friluftsliv og jord-, skog- og utmarksnæring. Landbruksplanen bør samkjøres med ny kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet, friluftsliv og marka. Trivsel, livsstil og folkehelse er et av hovedområdene i kommuneplanens samfunnsdel som foreligger til høring høsten 2017.